

Bogu na čast, bližnjemu na pomoč!

GASILEC

Izdaja odbor deželne zveze kranjskih gasilnih društev. — Urejuje tajnik Fran Ks. Trošt na Igu pri Ljubljani. — List izhaja poljubno po potrebi v nedoločenem času, vendar vsaj štirikrat na leto, in ga dobivajo člani zveze brezplačno. — Za neude stane vsaka številka 10 kr.

Zvezne zadeve.

Poročilo o delovanju »Cesarske jubilejske ustanove« avstro-ogrskih zavarovalnic v podporo ponesrečenih gasilcev in njihovih zapuščenecv za leto 1900.

Od vodstva te ustanove na Dunaju smo prejeli letni izkaz in poročilo o delovanju v letu 1900.

Predno navedemo suhoparne številke, priobčujemo določila o tej ustanovi in o podelitvi posameznih ustanov in podpor.

Tej, od več zavarovalnih društev v letu 1873. ustanovljeni cesarski jubilejski ustanovi avstro-ogrskih zavarovalnic v podporo ponesrečenih gasilcev in njihovih zapuščenecv je namen, resnično potrebnim in vrednim poklicnim ali prostovoljnim gasilcem avstro-ogrske države, kateri so v izvrševanju svoje službe zadobili težko bolezen, se pohabili ali ponesrečili, oziroma njihovim zapuščenecv, podporo dajati.

Tisti, kateri hočejo imeti pravico do ustanove se pozivljajo, naj svoje prošnje poštnine prosto do konca meseca maja vsakega leta predsedstvu ustanove vpošljejo. Prošnja in vse priloge so koleka proste. V svrhu hitre rešitve je vsem prošnjam in prilogam, katere niso v nemškem jeziku sestavljene, priložiti nemški prevod.

Prošnjam je priložiti sledeče priloge:

a) Izpričevalo načelnika gasilnega društva, da je oboleli ali ponesrečeni gasilec bil ud ali je še ud kacega domačega gasilnega društva,

b) zdravniško izpričevalo o načinu bolezni ali poškodbe kakor tudi o tem, da je dotičnik to poškodbo pri gasilskem delu zadobil,

c) izpričevalo županstva (ubožno izpričevalo) o potrebi in vrednosti prošilec, kakor tudi natančno njegovo bivališče.

Prošnje za podporo enkrat za vselej se zamorejo vsak čas vložiti in morajo biti opremljene z omenjenimi tremi prilogami, vsekako pa je želeli, da se tudi prošnje za podporo do konca meseca maja vsakega leta pri ustanovi vložijo.

Prošnje je nasloviti:

Slavni upravni odbor cesarske jubilejske ustanove avstro-ogrskih zavarovalnic

Dunaj.

(Löbliches Comité zur Verwaltung der Kaiser-Jubiläums-Stiftung österr.-ung. Assecuranz-Institute in Wien.)

Prošnje je vposlati zveznemu odboru, da jih ta dalje na svoje mesto odpošlje.

Leta 1900. je došlo 73 prošenj, iz leta 1899. jih je ostalo deset nerešenih, toraj je bilo skupno 83 prošenj za ustanove in 23 za podpore.

58 prošnjam za ustanove se je ugodilo, ravno tako 23 prošnjam za podpore, 25 prošenj se je moralo na podlagi pravil zavrniti.

Vsega vkup se je izplačalo 5140 K gasilcem in njihovim zapuščenecv iz cele monarhije. Izmed Kranjcev so dobile: Marija Ločnar na Bledu, Helena Bidovec v Kranju po 100 K in Urša Kavčič v Ljubljani 60 K. V 27. letih svojega obstanka se je iz ustanove izplačalo 948 potrebnim osebam 86.475 K

60 h. Za leto 1901. podelilo se bode ustanov in podpor v znesku 5300 K in so za podpore prosile štiri vdove. Ustanovno premoženje znaša sedaj 137.052 K 33 h ter se je povišalo mimo leta 1899. za 141 K 31 h.

Daljnja pojasnila o tej ustanovi daje tajništvo zveze, sicer se pa nadejamo, da je tu vse dovelj pojasnjeno.

Zahvala.

Slavno zavarovalno društvo »Concordia« je blagovolilo podariti bolniški podporni blagajnici znesek 50 K.

Za ta dar se ji izreka najtoplejšo zahvalo.

V Ljubljani, dne 25. junija 1901.

Za odbor zveze gasilnih društev:

Fr. Doberlet

načelnik.

A. C. Achtschin
blagajnik.

Fr. Ks. Trošt
tajnik.

Bolniška podporna blagajnica

ki je začela poslovati dne 1. aprila t. l., je izplačala doslej podpor v znesku 463 K 40 h. Vseh dohodkov je bilo 1762 K 40 h, torej je imetja 1299 K, ki je naloženo v hranilnici. Slavna društva se opozoré, da je sedaj vplačati prispevek za drugo četrtletje. Znesek je vposlati do 8. julija, ker v tej blagajnici mora biti popoln red. Zadostuje, da se imena udov zapišejo na polo papirja. Na poli morajo biti razvidni člani, ki sedaj svoj prispevek redno plačujejo, in tudi oni, ki so izstopili. Pri presojanju bolezni naj se ravna vestno in oprezno.

Po dopisnici naj se naznani, kdaj je član obolel, in če ozdravi, kdaj je ozdravel. Tako se izogne daljnemu dopisovanju in zmotam.

Društva, ki še niso pristopila k bolniški podporni blagajnici, se opomnijo, naj to store, saj je to le posamičnemu članu v korist. Donesek je jako neznamen, 20 vinarjev mesečno, to je pač tako majhen znesek, da ga lahko vsak vzmore. Zaradi tiskovin se je obrniti z dopisnico do zveznega tajnika.

Na pomoč!

Zvezino vodstvo.

Pravila

avstrijske državne gasilne zveze.

§ 1.

Deželne gasilne zveze v državnem zboru zastopanih krajevin in dežel tvorijo po od njih odposlanih, avstrijsko gasilstvo in rešilstvo zastopajočih delegatih

avstrijsko državno gasilno zvezo.

Sedež avstrijske državne gasilne zveze je na bivališču takasnega načelnika.

Izvrševalni člen avstrijske državne gasilne zveze je stalni avstrijski gasilni odbor, ki sestoji iz načelnika in dveh namestnikov.

Načelnik avstrijski državni gasilni zvezi je ob enem načelnik gasilnemu odboru.

§ 2.

Vsaka deželna gasilna zveza, ki svojo udeležbo pri delih avstrijske državne gasilne zveze pismeno ali ustno načelniku naznani in letne pravilne doneske vplačuje, ima pravico v državno gasilno zvezo dva zastopnika odposlati.

Ona zveza, kateri pripada tačasni načelnik, ima pravico, tri zastopnike odposlati, tako da je razun načelnika vsaka deželna gasilna zveza brez razlike članov iste po dveh delegatih zastopana.

Deželne gasilne zveze imajo pravico, tudi več zastopnikov s posvetovalnim glasom odposlati, ako so se iste pravočasno pri načelniku oglasile. Pri glasovanju prideta pa le dva delegata v poštev. Stalni odbor, kakor načelnik sam, ima pravo, osebe kot veččake s posvetovalnim glasom k sejam povabiti.

Zastopniki deželnih zvez imajo pravico zahtevati potnino, katero jim mora dotična zveza plačati, ako se ista ne poravnava iz sredstev državne gasilne zveze.

§ 3.

Po nasvetu treh deželnih zvez ali na predlog odbora, zamore z dvetretjinsko večino državna gasilna zveza odlične osebe tu- in inozemstva, ki so si stekli zaslug za gasilstvo in rešilstvo v obče, posebno pa v Avstriji, za častne člane avstrijske državne gasilske zveze imenovati.

Ker je smatrati tako imenovanje le kot odlikovanje, nimajo častni člani nikakih pravic, še manj pa dolžnosti.

Razen tega morejo se na predlog odbora izvoliti z enako večino osebe dopisujoči člani, in sicer take, ki so si stekle zaslug za gasilstvo in rešilstvo v Avstriji, ali pa take, ki lahko v tem oziru koristijo.

Častni in dopisujoči člani kakor tudi zastopniki inozemskih državnih gasilnih zvez (§ 6.) se vabijo kot gosti k sejam avstrijske državne gasilne zveze.

§ 4.

Državna gasilna zveza zastopa vse zadeve in koristi avstrijskega gasilstva in rešilstva na znotraj in zunaj. Ista stremi za kolikor mogoče enakim razvitjem in enako uravnajo gasilstva in rešilstva v državi.

§ 5.

V dosego teh smotrov služijo:

- a) Redne in izredne seje zveze, seje stalnega odbora, pismena razmotrivanja (glasovanja), kakor tudi stalne ali od časa do časa sklicane strokovne komisije;
- b) strokovni časopisi;
- c) podpiranje vseh stremiljenj, ki se nanašajo na gasilstvo in rešilstvo v avstrijskih kronovinah, naj ista izvirajo kot predlogi deželnih zvez ali so samostalni izpodbudki državne zveze ali odbora;
- d) dajati svete v vseh strokovnih vprašanjih stavljenih do deželne zveze;
- e) osebna ali pismena udeležba na kongresih in posvetovanjih tu- in inozemstva, ki se pečajo s povzdigo in izobrazbo gasilstva in rešilstva;
- f) občevanje z inozemskimi zvezami v vseh slučajih, ki se tičejo gasilstva, rešilstva in zavarovanja;
- g) vodstvo avstrijske gasilne statistike;
- h) izpeljava razstav in gasilnih shodov.

§ 6.

V zastop koristi avstrijske državne gasilne zveze pri inozemskih državnih gasilnih zvezah imenuje ista na predlog odbora osebe iz vrste dopisujočih članov kot zastopnike avstrijske državne gasilne zveze v onih slučajih, ako žele zveze pri takajšnji zvezi zastopane biti. Zastopniki inozemskih zvez pri avstrijski gasilni zvezi morejo biti le avstrijski podaniki.

Inozemske zveze se k sejam kot gosti vabijo.

Avstrijska državna gasilna zveza je opravičena, z inozemskimi zvezami skleniti mejnarodno, enake smotre imajočo združbo ali pa k zvezam drugih držav, ki imajo vže tako združbo, pristopiti.

§ 7.

Seje zveze se imajo vsaj enkrat v letu, sicer pa kakor nanese potreba, vršiti; iste sklicuje načelnik navadno na Dunaj. Razen tega mora pred vsakim avstrijskim gasilnim shodom biti seja v kraju, kjer se isti vrši.

Če zahtevajo pismeno štiri gasilne zveze izvanredno sejo, mora načelnik isto tekom desetih tednov sklicati.

Vabila k sejam vposlati je pismeno 14 dnij poprej deželnim gasilnim zvezam in je program naznaniti.

Seja je sklepčna, ako je navzoč načelnik ali njega namestnik in vsaj delegati štirih deželnih zvez. Sklepa se z absolutno večino glasov, pri enakosti razsodi načelnik.

V nujnih slučajih sme načelnik izvaditi tudi pismeno glasovanje in je predlog ali vprašanje vsaki zvezi dostaviti.

Seje državne gasilne zveze so, ako ni nasprotnega sklepa, javne.

Seje odbora sklicuje načelnik po potrebi navadno na Dunaj, v nujnih slučajih lahko tudi na drugi kraj.

Odbor nima vezalnih sklepov, ampak je le posvetovalni in izvršilni član državne zveze.

§ 8.

Avstrijska državna gasilna zveza konstituira se precej po vsakem avstrijskem gasilnem shodu.

Državna zveza voli iz svoje sredine načelnika in dva namestnika, kateri tvorijo kot izvršilni član (§ 1.) stalni avstrijski gasilni odbor.

Poslovna doba teh treh članov traja do dopolnilne ali nove volitve pri avstrijskem gasilnem shodu. V slučaju, da odstopi eden treh udov odbora, voli državna zveza novega.

Zapisnikar, ki vodi in sopodpisuje zapisnik, imenuje se od slučaja do slučaja po načelniku, ako ni isti tajnik državne gasilne zveze.

Opravitnik sestavlja načelnik.

§ 9.

Načelniku dodeljen je plačani, od državne zveze na predlog odbora stalno imenovani tajnik.

Tajnik vodi zapisnike vseh sej, ako ni ta posel pri gasilnih shodih in zveznih in komisijskih sejah drugemu poverjen.

Tajnik opravlja tudi službo arhivarja, knjižničarja in varuha gasilskih naprav. Za njegovo poslovanje napraviti je službeni red po načelniku, katerega odobri odbor.

§ 10.

Načelnik zastopa avstrijsko državno gasilno zvezo na znotraj in zunaj, sprejema vse dopise, podpisuje vse od zveze izdane odloke in spise, sklicuje redne in izredne seje ter oskrbuje za časa njegovega poslovanja vse uradne stvari in blagajnico.

Ako ni drugih sklepov, ima on skrbeti za referate, po mogočnosti z odbori deželnih gasilnih zvez.

Sklepi državne zveze se po načelniku razglašajo.

Prvi, zatem drugi namestnik prevzame uradno poslovanje, ako bi bil načelnik zadržan, ali če isti odstopi.

§ 11.

V pokritje reprezentacijskih in administrativnih stroškov avstrijske državne gasilne zveze, oziroma nje odbora, služijo sledeči dohodki:

- 1.) subvencija države;
- 2.) subvencije dežel;
- 3.) subvencije avstrijske družbe rudečega križa;
- 4.) druge subvencije, volila in darila;
- 5.) doneski deželnih zvez, katerih visokost se po prihodnjem letnem proračunu državne zveze v seji določi, vendar ne smejo ti doneski nikdar 20 vinarjev za eno društvo presežati.

§ 12.

Prepire med državno gasilno zvezo in njenimi udi ali prepire udov med seboj poravnava razsodišče treh udov. Vsak preporni del voli enega razsodnika in ta dva volita načelnika. V slučaju, da se ne bi porazumela, odloči žreb.

§ 13.

Prememba teh pravil je pravomočna le, ako se je prej naznanila in pri seji sklenila, pri kateri sta navzoči dve tretjini državnih zvez pripadajočih deželnih zvez in ako iste z dvetretjinsko večino to premembo odobro.

§ 14.

Razpust avstrijske državne gasilne zveze se izvrši, ako so samo tri deželne zveze v skupnosti, ali če dve tretjini članov za združitev v za to nalašč sklicani seji glasujeta.

§ 15.

Predstoječa pravila so se soglasno sklenila v seji stalnega avstrijskega gasilnega odbora dne 2. decembra 1900, kjer je bilo deset deželnih gasilnih zvez zastopanih; razveljavijo se dosedanja, od visokega ministrstva za notranje zadeve z odlokom dne 13. aprila 1890, št. 6190, potrjena pravila in stopijo nova pravila v veljavo po njihovi potrditvi.

Dunaj, dne 2. decembra 1900.

Načelnik:

Reginald Czermack,
c. kr. komercialni svetnik.

I. podnačelnik:

Dr. Karl Richter.

II. podnačelnik:

Dr. Janez Schauer.

Predstoječa pravila odobrilo je c. kr. visoko ministrstvo za notranje stvari z odlokom z dne 15. marca 1901, št. 6063.

Zemská ústřední hasičská jednota království Českého (Deželna osrednja gasilna zveza kraljestva českega v Horáždovicích)

poslala je nastopno predlogo v slovenskem, českem in poljskem jeziku v blagohotni pretres in uvaževanje:

Pravila

zveze slovanskih prostovoljnih gasilnih društev.

1.) Zveze gasilnih društev v kraljestvih in deželah, zastopanih v državnem zboru, združijo se v: Zvezo slovanskih prostovoljnih gasilnih društev.

2.) Namen zveze je gojiti in pospeševati gasilstvo sploh, zlasti prostovoljno, glede na gasilstvo, družbenost in narodnost.

3.) V dosego tega namena pošlje vsaka deželna zveza tri zastopnike v slovansko zvezo.

4.) Zveza doseže svoj namen:

- a) z vzajemnim delovanjem deželnih, okrajnih zvez in zborov;
- b) z shodi in javnimi gasilskimi vajami, z razstavami v državi in udeležbo pri enacijah podjetjih gasilnih društev in zborov izvan države;
- c) z sestanki in posvetovanjem zastopnikov posameznih zvez;
- d) z uvedbo enotnega učnega vežbovnika in postopanja pri javnem nastopu;
- e) z izdajanjem spisov, časopisov in drugih tiskovin o gasilstvu in njega statistiki;
- f) s podpiranjem zaslužnih, narodnih, nepolitičnih naprav;
- g) z uporabo vseh zakonitih sredstev, s katerimi bi se moglo gasilstvo povzdigniti in razširiti;
- h) s tem, da se dajejo nasveti in predlogi deželnim zvezam in društvom, kakor tudi občinam v gasilskih stvareh in podpiranjem teh teženj;
- i) v občevarju s tujimi zvezami ali društvi v gasilskih stvareh.

Ureditev.

5.) V dosego določenega namena se vrše posvetovanja zastopnikov deželnih zvez najmanj enkrat v letu. Vsaka zveza ima poslati tri zastopnike k posvetovanju in to na lastne stroške. Ti zastopniki tvorijo odbor slovanske zveze.

6.) Vsaka zveza ima pri odborovih posvetovanjih le eden glas. Glasovanje in volitev se vrši ustno ali po določbi pismeno z relativno večino glasov.

7.) Posvetovanja in shodi odbora so sklepni, ako je zastopana več ko polovica deželnih zvez. Razun usnega posvetovanja se zamore obravnavati in glasovati tudi pismeno.

8.) Za voditev vsega dela zveze izvolijo zastopniki deželnih zvez na prvem shodu za tri leta: predsednika, njegovega namestnika in zapisnikarja. Vender je želeti, da bi se upravljalo delo vzajemno z zastopniki posameznih slovanskih rodov. Upravno delo oskrbuje predsednik s tajnikom (zapisnikarjem).

9.) Sedež slovanske gasilne zveze je na bivališču tačasnega predsednika.

10.) Za podrobno upravljanje opravičnih in posvetovalnih del služi opravični red, ki ga bo izdelalo predsedništvo.

11.) V pokritje upravnih stroškov prispevajo deželne zveze po načrtu, kakor ga določi odbor.

Najpogostejši vzroki požarov in najnavadnejša sredstva za gašenje.

Čestokrat nastane požar iz neznanega vzroka. Taki požari, kojih izvor se vzlic natančnemu preiskavanju ne da dognati, spadajo v vrsto samovžigov. Skušnja je dokazala, da se mnoge tvarine same in da potem tudi druge vnamejo, ako pridejo z zrakom v dotiko; druge tvarine se vnamejo, če pade samo jedna iskra vanje, vsled sunka ali udarca. Samovnetju je podvržena krmilna trava (otava), ako se v mokrem stanju spravi.

Število takih samovnetij ni neznatno. Iz neke uradne statistike iz Bavarske je razvidno, da je bilo tekom trinajstih let za 2.400.000 K take škode. Da se taki požari onemogočijo, naj se krma spravlja v popolnoma suhem stanju.

Na kak način se vrši to samovnetje, o tem nam je le malo znanega; v obče se stvar takole razlaga: Ako se mrva, ki ni dovolj suha, sosebno iz dobro pognojenih travnikov in njiv, kjer je tudi veliko detelje na kupe, nakopiči, nastane vsled neke vrveži taka vročina, da krma poruži in se v oglje spremeni, če pa pride z zrakom v dotiko, se lahko vname. Navadno se to zgodi pri močnem vetru. Profesor Ferdo Cohn v Vratislavi je dokazal, da samovnetje provzroči dihanje senenih bacilov. Gnoj, ki leži v mokrotnem stanju dalje časa na mirnem kraju, se tako segreje, da se lahko vname. To vnetje nastane radi gnjilobne tvorbe. Na večjih gomilah, kjer je gnoj skupaj stlačen, je ta gorkota večja, ko v majhni nestlačeni gomili. Če odkidamo iz slabo preskrbljenega gnojišča gornjo plast, izparuje se iz kupa vrvoč sopar, in ne redkokrat se prikaže tudi plamen. Gnoj v središču je popolnoma bel (plesnjev), on je zgubil svojo gnojilno moč, ker je zgorel. To preprečiti, napravljati je gnojne jame, ki ne prepuščajo gnojnice, po letu pa je gnoj polivati z vodo.

Znane so razstrelbe v mlinih, katere provzroči obilni prah, zato je treba orodje, stene in strop očistiti in rabiti vedno zaprto luč. Premogov prah, ki se tvori v skladiščih premoga, se v dotiki z zrakom tudi lahko vname. Cunje, s katerimi snažimo stroje, ali čistilni bombaž, naj se spravlja v z vodo napolnjenih posodah. Izkušnja uči, da se te tvari, ki so z oljem napojene, prav rade vnamejo. Tudi apnenec, ki je zložen z drugimi tvarinami, se tako segreje, da iz njega puhti plamen; prav je, da se velike množine apna ne skladajo v šupe. Z oljem napojena pilovina se ravno tako lahko vname, kot apno. Najraje pa se vnamejo z mastjo in oljem napojene tkanine. V predilnicah se morajo take obrabljene stvari odstraniti in z zemljo pokriti, da ne provzročijo morebitnega požara in čestokrat velike škode.

Daljnji vzrok marsikaterega požara je iskati v kajenju šolskih otrok, tako v mestih in trgih, kakor tudi vže po vaseh. V večjih krajih je razuzdanost mladeži tako velika, da se ji je res čuditi. Odrasli to mirno gledajo, mesto da bi nezrelega fantalina, kakor zasluži, pošteno zlasali. Škodljivost kajenja za še nerazvita pluća mladine je evidentna, in o tem ne bomo govorili. Neoprezno ravnanje z užigalicami, to je tisto, s katerim so se vže tako velike nesreče provzročile. Kje pa se skrivajo mali kadilci, da svoji strasti ugodijo? Seveda le na takih krajih, kjer jih ni mogoče zasačiti, v drvarnicah, podstrešju, na prostem za kakim kozolcem ali pa v gozdu i. t. d. Brezskrbno se proč

vrže še tleča žveplenka, ne oziraje se na nevarnost, če pade na kak predmet, ki je vnetljiv, a isto velja tudi o dogorjeni smodki, o «čiku». Šola res v tem oziru stori, kar ji je mogoče, a storila naj bi tudi domača hiša svoje, da se mladina tej razvadi odpove. Šola s poukom in svarilom to poskuša doseči, a tudi kazni mora priti, ako prvo sredstvo ne pomaga. Stariši pa v tem oziru lahko še veliko več storijo. Užigalice naj bodo skrbno spravljene; žepi otrokove obleke naj se preiščejo, ima li deček tam užigalice, čikov ali cigaret. Otrokom naj se denar odvzame, ali naj se vsaj pazi, da otroci od vsacega vinarja, ki so ga izdali, dajo starišem račun; isti naj se privajajo delu in naj bodo vedno pod nadzorstvom, doma in zunaj doma.

Ko otroci postanejo razumnejši, bodo spoznali, da je bilo tako ravnanje od strani šole in domače hiše pravo, in ko dorastejo, postopali bodo sami po danih jim navodilih. Užigalice, to ponavljamo, naj bodo na takem kraju spravljene, kjer jih otroci lahko ne staknejo, slučajno najdene užigalice naj otroci, kar jim je prav posebno zabičiti, takoj starišem dajo. Stariši naj na noben način ne pripuste, da se deca igrajo z užigalicami; stariši in tudi vsak drugi, ko bi starišev ne bilo blizu, naj jim precej odvzamejo užigalice in otroci naj se kaznujejo, kar si gotovo zapomnijo. Samovoljno ne sme otrok nikdar užigalice rabiti. Otroci naj se z mladega privadijo, da pazljivo ravna z užigalicami, in odraščeni naj jim v tem oziru bodo za vzgled. Res, da so časne razmere mnogo krive temu, da se otroci premalo nadzorujejo in vsled te okolnosti pridejo otroci v položaj, da vede ali nevede nesrečo povzročujejo. Stariši gredo za svojim zaslužkom z doma, da pa se ne bi otroci po ulicah potepali, se doma zapró. Kmalu jih obide veselje, za kratek čas «ogjenček» napraviti, če so jim namreč užigalice pristopne, in nesreča je v kratkem gotova, stanovanje se napolni z zadušljivim dimom in preden kdo kaj zapazi, so se otroci zadušili. Kolik jok in stok nesrečnih starišev! Kako jim vest potem vedno očita, da je to posledica njihove malobrižnosti, ker niso storili vsega, da se obvarujejo take nesreče. Zato naj se ne samo prepoveduje, ampak najstrožje kaznuje igranje z užigalicami.

Priporočanja vredno je, dajati večjim otrokom spise, v katerih berejo o žalostnih nasledkih lahkomišljenega, neprevidnega ravnanja z ognjem in lučjo. Dobro je tudi otrokom prebirati iz časnikov skoraj vsakdanja poročila o požarih, naj jim bodo to v opomin in v svarilo. Tudi učitelj v šoli naj o priliki to omenja in naj opozori na zle posledice.

Goreča zabela, maslo, olje, sploh maščobe so takisto čestokrat vzrok ognju zlasti na deželi. O slovesnih prilikah in svečanostih, ko ljudje razne stvari v masti ocvirajo, a se ista večkrat preveč razbela in začne goreti, je nastal že mnogokrat požar. Če se zabela pusti zgoreti, ne povzroči to druge škode, kot zgubo masti. Ali prestrašena gospodinja hiti po vodo, s katero je vže tolikrat gasila, meneč, da se ji tudi to pot posreči, napravila pa je največjo hibo. Kakor hitro je voda v dotiki z zabelo, slednja izleti v dimnik, kakor goreča krogla, tam se užgá saje, iskre padajo na slamnato ali skodlasto streho in požar je gotov. Umeje se, da je to lahko mogoče pri odprtih navadnih ognjiščih, kakor jih imajo po kmečkih hišah na deželi. Na ta način je buknil požar dne 28. marca 1888. leta na Vinici ob Kolpi, kjer je povzročil sila veliko škodo v treh vaseh. Na štedilnem ognjišču to sicer ni mogoče, pač pa se pripeti, da se vname obleka gospodinje ali kuharice, ki vsled dobljenih opeklin lahko ob življenje pride.

Nevarnost bencina je splošno znana; vedno se po listih bere o nesrečah in požarih, provzročanih po eksploziji i. t. d. Bencin je tekočina, ki se izhlapi vže pri navadni temperaturi. Če imamo bencin v odprti posodi v popolnoma zaprtem prostoru, se ta polagoma napolni z bencinovým parom, ki se vname, ako pride z lučjo ali z gorečim predmetom v dotiko. Uporaba bencina je mnogovrstna in obsežna. Rabi se v kemičnih spiralicah za čiščenje oblek, za razkrajanje maščobe in olja, kot svetilo, z njim pokončujemo molje, črve, stenice i. t. d. Dalje se rabi pri motorjih kot gonilna moč. V hišnem gospodarstvu se mnogo uporablja, a radi neopreznega ravnanja ž njim je povzročil že mnogo nezgod. Da se te preprečijo, treba si je zapomniti sledeče: Z bencinom delajmo samo po dnevi v zračnem prostoru, nikoli ne pripuščajmo, da bi bil kak ogenj zraven. Za domačo rabo naj se vedno le malo bencina kupuje, samo toliko, kolikor se ga sproti potrebuje.

Tudi drugim lahko gorljivim tvarinam moramo svojo posebno pozornost posvetiti in s tem se bomo obvarovali marsikaterih nesreč vsled požarov.

Prosto po «Oesterr. Feuerwehr-Zeitung».

Državno častno znamenje za zaslužne gasilce.

Prostovoljnimi gasilci izreklo se je zopet na časten način po zaslugi priznanje raz visokega mesta njihovega delovanja v službi humanitete in to v Bavarski. Četudi obstoji v tej državi častno znamenje za 25letno službovanje, katero je umrlí kralj Ljudevit II. leta 1884. ustanovil, katero se podeljuje vsem, ki so 25 let nepretrgoma pri prostovoljnem gasilnem društvu služili, je sedaj vladajoči princeregent Luitpold povodom svojega osemdesetega rojstnega dne 12. marca t. l. za gasilce ustanovil novo odlikovanje z imenom «Gasilski zaslužni križec», ki se podeljuje osebam, ki so si pridobile posebnih zaslug za gasilstvo. Gotovo bode marsikateri gasilec zanimal ta veledušni odlok, zato ga nastopno priobčujemo:

«V imenu Njega Veličanstva kralja, Luitpold, po božji milosti kraljevi princ bavarski, regent

V ljubo priznanje vspešnega razvoja in pripoznano izvrstnega delovanja bavarskih gasilnih društev smo se Mi odločili, v zvezi z naredbo z dne 24. junija 1884 zaukazati, kakor sledi:

§ I. Za osebe, ki so za gasilstvo stekle posebnih zaslug, se ustanovi «Gasilski zaslužni križec».

Ta se bode navadno podeljeval članom prostovoljnih gasilnih društev, kateri imajo vže gasilsko častno znamenje za 25letno službovanje in so si posebnih zaslug za gasilstvo pridobili.

Izjemoma se podeli tudi lahko osebam, ki še nimajo častnega znamenja, a so se vendar posebno zaslužnimi izkazale.

§ II. «Gasilski zaslužni križec» sestoji iz pozlačenega križca, kojega sredina ima na prednji strani napis «Luitpold», princeregent bavarski 1901, a zadnja stran s hrastovim vencem obkroženi napis «za gasilske zasluge».

Nosi se na modrem, s šestimi belimi ozkimi progami razdeljenem in belo obrobljenem, kot križ širokem traku, na levih prsih.

§ III. O podelitvi izda se posebno pismo. Razglasi se v uradnem listu državnega ministra za notranje poslove.

§ IV. V slučaju smrti imejitelja se mora zaslužni križ vrniti.

§ V. Izvršitev tega ukaza je naročena ministrstvu za notranje poslove.

Monakovo, dne 25. februarja 1901.

Kraljevine Bavarske upravitelj: Luitpold, kralj. princ bavarski (in drugi podpis).

Samo ob sebi je umevno, da je ta naredba in odločba raz tako visokega mesta ne samo v vrstah bavarskih gasilcev, temveč pri vseh gasilcih z velikim veseljem vsprejeta, in to bo posebno v Bavarski, katera dežela zavzema že sedaj med evropskimi državami, kar se gasilstva dostaja, jedno prvih mest, doprineslo k temu, da se ono še krepkeje razvije in uvrsti.

Enaka odlikovanja so še prej tudi druge nemške države ustanovile kakor: Saksonska, Vrttenberska, Badenska, Hessenska, Brunšvik in Anhalt, katere države so tudi za svoje gasilstvo ustanovile častna znamenja in enaka odlikovanja, da se gasilci po meri njih zaslug odlikujejo.

Na Francoskem odlikuje predsednik zaslužne gasilce s podelitvijo kolajne «Médaille d'honneur», zlate, srebrne ali brnaste.

Pri nas so bile v tej zadevi vse prošnje in vsi storjeni koraki brezuspešni. Ni ravno stremljenje po vnanji časti, saj vsak gasilec brezplačno in drage volje svojo službo opravlja, ali vendar je to v interesu gasilstva samega, da se je za ustanovitev častnega znamenja posililo. Dognano je, da je gasilstvo tem bolj organizirano, ako so pri njem stari izkušeni in zaslužni gasilci, da se pa taki društvom ohranijo, naj bi bila tudi skrb države, saj gasilstvo je oni faktor, ki za to skrbi, da se narodu njegovo imetje ohrani in s tem blagostanje širi. Drugi vzrok, zakaj se prosi za častno znamenje za stare zaslužne

gasilce, je ta, da bi imeli isti več ugleda pri svojih soseskah, kajti tega ugleda, da bi ga po vsi pravici zaslužili, za zdaj žalibog še nimajo. Ako bi država ta korak storila, da bi tako državno zaslužno znamenje ustanovila, povzdignilo bi se gasilstvo do večje veljave in pristopili bi tudi taki ljudje, kateri se mu za zdaj odtegujejo, ali so celo njegovi nasprotniki, ker bi vsi spoznali, da je gasilstvo v resnici faktor, s katerim se mora računati, čegar korist in važnost je obče priznana in se tudi na najodličnejših mestih priznava in vpoštevata.

Gasilski kongres in razstava v Berlinu.

Mejnarodni gasilski kongres otvoril se je dne 6. junija dopoldne v navzočnosti ministrov pl. Rheinbarena in barona pl. Hammersteina. Na kongresu bilo je zbranih do 1500 delegatov iz Avstro-Ogrske, Rusije, Belgije, Nizozemske, Francoske, Švice, Španske, Portugalske, Italije, Angleške in drugih držav. Minister pl. Rheinbaben kot častni predsednik povdarjal je v svojem otvoritvenem govoru važnost gasilstva in njega vzvišeni smoter; svoj govor je končal s slavskimi na česarja. Minister baron Hammerstein je pozdravil navzoče zastopnike in končal s slavskimi na zastopane države in njihove vladarje, oziroma predstojnike.

Avstrijski delegati, zbrani pri skupnem banketu, odposlali so brzojavnim putem udanostno izjavo Nj. Veličanstvu presvitlему cesarju Francu Jožefu I.

Avstrija zavzema častno mesto na razstavi; deloma je na njej razstavljeno orodje, deloma skice in druge gasilske priprave ali pa tudi tabele.

Avstrijski razstavi je bil namen dokazati kako deluje:

- 1.) avstrijska državna gasilna zveza,
- 2.) posamezna deželna zveza,
- 3.) okrajna zveza, in
- 4.) gasilno društvo.

Ta vprašanja so na razstavi sistematično vpodobljena, in sicer:

- 1.) v veliki stenski tabeli avstrijske državne gasilne zveze in
- 2.) delovanjem posameznih deželnih zvez, ki so pa v celoti enakomerno urejene.

Razstavile so pa sledeče deželne gasilne zveze: češki gasilni zvezi (slovanska in nemška), gališka, obe moravski, nižje-avstrijska, šlezjska, štajerska in tirolska; dalje je iz tabele razvidno delovanje podporne blagajnice (češke) in delovanje okrajne zveze v Kaadenu, kakor tudi delo posameznega gasilnega društva (Građec in Weipert).

Da tudi negasilec ima pregled delovanja prostovoljnih gasilnih društev Avstrije, kjer je le malo poklicnih gasilnih društev, napravljena je velika stenska tabela, katera ima sledečo vsebino: a) statistiko, b) dobrodelne naprave, c) organizacijo in d) administrativno razdelitev.

Bistvo vsega gasilskega delovanja v Avstriji leži v tem, da je bilo vse, kar je vpodobljeno, brez subvencij države ali posameznih dežel ali okrajev narejeno.

To je razlika med delovanjem avstrijskih gasilnih društev ali društev drugih držav, kjer se je s pomočjo države morda več napravilo, n. pr. v Franciji, ali tu se je največ napravilo brez podpor z lastno močjo. Med dobrodelnimi napravami je omeniti podporno blagajnico češko, katera zavzema prvo mesto, kajti ista ima po računskem zaključku z dne 15. maja t. l. okoli 257.000 K rezervnega fonda. Omenjeno je tudi delovanje gasilnih društev pri društvu »Rdečega križa«, kjer veliko gasilcev deluje v slučaju vojske in drugih nezdod.

Častno, da prvo mesto zavzema med razstavljalci prestolno mesto Dunaj, kjer se vse gasilstvo, bodisi plačano ali pa prostovoljno, nahaja na stopinji najvišje popolnosti.

V splošnem so pa na razstavi zastopane sledeče skupine:

- 1.) gasilstvo,
- 2.) pomoč v sili in nezdodi,
- 3.) snajenje in tlakovanje cest,
- 4.) ognjevarstvena tehnika,
- 5.) dobrodelne naprave pri gasilstvu,
- 6.) književnost, umetnija in pouk.

Dopisi.

Sv. Križ pri Kostanjevici. Slavnost blagoslovljenja gasilnega orodja vršila se je 2. t. m. in je prav dobro uspela, 11. t. m. pa smo imeli požar na Pristavi, občine Cirkle. Okoli 3. ure popoldne nastala je huda nevihta s strašnim bliskom in grmenjem, naenkrat siloma zagrmeli in strela udari v hlev posestnika Ivšica in ga, ker je bil s slamo krit, zažge. Posestnik je izpustil sedem glav goveje živine iz hleva, a jeden vol bil je od strele zadet in je zgorel. Vnela so se tudi druga poslopja tega posestnika in tudi poslopja posestnice Cizerle. Bilo je vetrovno vreme, a stavbe so vse lesene in s slamo krite. Škode je do 4000 K. Naše mlado društvo je bilo ob 4. uri na mestu požara, je delovalo z vneto in ožen lokaliziralo, da ni cela vas Pristava pogorela. Tudi leskovsko gasilno društvo je prihitelo na pomoč. — V praksi smo tukaj prvič poskusili dobroto naše nove brizgalne, katero smo kupili pri tvrdki R. A. Smekal in ki dela res vso čast izdelovalcu.

Iv. Rupar, načelnik.

Dolenjsko. Dne 26. junija t. l. nastal je v Velikem Mraševem okoli 2. ure popoldne velik požar, provzročen po petletnem otroku. Nevarnost je bila tem večja, ker so vse hiše in vsa gospodarska poslopja večinoma lesena in s slamo krita. Napornemu delu prostovoljnega gasilnega društva iz Sv. Križa pri Kostanjevici se je zahvaliti, da ni pogorela vsa vas, da se je ogenj omejil, vžlel temu so zgorela 22 gospodarjem njihova poslopja.

Da je bila ustanovitev gasilnega društva pri Sv. Križu krvavo potrebna, temu je dokaz, da je v tem kratkem času svojega obstanka vže dvakrat imelo priliko, stopiti v akcijo. Menda ga ni bolj zanemarjenega okraja, kar se tiče gasilnih društev, kot je krški, kajti v celem tem obširnem okraju je le sedem gasilnih društev, ko bi jih moralo vendar biti najmanj 30, ako bi se gasilska postava z leta 1881. vsaj količkaj spoštovala. A kaj bi zamerili preprostim kmetovalcem, ki nimajo pojma za blagotvorno delovanje teh društev, saj celo v mestu Kostanjevici, kjer je nekdanje bilo gasilno društvo, istega več ni, vsaj naštetu ni nikjer.

Marsikateremu se tu odpre široko in hvaležno polje, da ljudi vnema za ta prepotrebna društva in jim pri njih ustanovitvi gre na roko. Gasilstvo sicer napreduje v Kranjski, a še vse prepočasi, le nesreče nas še nekoliko zdramijo iz naše apatije vsaj za tisti hip, potem pa ostane vse pri starem.

Opazovalec.

V Bohinju se je v Srednjivasi, v največji občini radovljiškega okraja, ustanovilo letošnje pomlad prostovoljno gasilno društvo. Največ zaslug za to ima gospod nadučitelj Cvirn. Čudno, da že prej nobeden izmed domačinov ni spoznal važnosti in nujnosti take naprave glede na skoro izključno lesene in slamnate krove tukajšnjih poslopij. Gospod Cvirn, prišedši v svoje novo bivališče, lotil se je takoj tega prepotrebnega posla ter sklical na podlagi potrjenih normalnih pravil zaveze gasilnih društev Kranjske osnovni občni zbor, pri katerem so bili izvoljeni: načelnikom g. nadučitelj Janko Cvirn, podnačelnikom g. župan Korošec, blagajnikom g. Ivan Arh, posestnik, in tajnikom g. Labernik, učitelj v Srednji vasi. V odboru so še drugi za gasilstvo vneti možje, ki so porok, da bo isto uspevalo in napredovalo.

Odbor se vestno trudi, da dobi skoro potrebnih sredstev za napravo društvenega orodja in oprave ter je vložil prošnje na deželni odbor, na Nj. Veličanstvo cesarja, na občino in na več zavarovalnih društev. Prva je priskočila na pomoč slavna banka »Slavija«. Upamo, da v kratkem kaj vzemo o ustanovni slavnosti.

Novice.

Odlikovanje. Njega Veličanstvo je blagovolilo podeliti podnačelniku prostovoljnega gasilnega društva v Zagrebu, gospodu Žigi Krauthu, v priznanje njegovih zaslug na gasilnem polju zlati zaslužni križec. Vrlemu odlikovaneu od sreča čestitamo.

Dne 21. majnika t. l. bil je velik požar v Gorenji vasi pri Škofjiloki. Poleg domačega gasilnega društva prišla so v pomoč tudi gasilna društva iz Poljan, Škofjeloke, Stareloke in Žirov. Vžlel napornemu delu uničil je požar 30 hiš in 15 gospodarskih poslopij. Zažgal je sedemleten otrok.

Dne 5. junija t. l. gorelo je v Kropi. Ogenj je nastal okoli poldneva vsled nepredvidnosti. Zgorelo je 14 hiš, a nesreča bi bila še večja, da se niso ognju krepko v bran postavili domači gasilci in da niso na pomoč došli gasilci iz Kamnegorice in Radovljice.

Ta dva požara nam pričata, kaj zmorejo združeni gasilci in kako so potrebne vaje v društvih, in da se iste pravilno in redno vrše, da so potem gasilci izvežbani in za vsak slučaj pripravljeni in da je vsak mož na svojem mestu.

Proti koncu meseca majnika in v začetku junija se je primeril četrti slučaj požara v občini Dobrunjski. Požar je povzročil veliko strahu med ljudstvom, tem bolj, ker se ni moglo priti pravemu požigalcu na sled. Kakor se čuje, zažigal je neki poreden šele enajst let star deček.

Pri požarih so gasila gasilna društva iz Bizovika, Most, Štepanjevasi, Ljubljane in tovarniško gasilno društvo iz Vevč.

Hrvatska gasilna zveza je praznovala dne 2. junija t. l. 25letnico svojega obstanka z občnim zborom, katerega se je udeležilo 74 gasilcev-odposlancev. Zvezi načeljuje od njenega početka neumorno delujoči in za gasilstvo prezaslужni gospod senator Gjuro Deželić, poznat ne samo v svoji ožji hrvatski domovini, ampak čislani tudi izven nje. Na mnogaja leta vrlemu predsedniku i dični zvezi. Na pomoč!

V Dobrepoljah se snuje gasilno društvo.

Komaj ustanovljeno gasilno društvo v Orehovici pri Št. Jerneju je že pokazalo svojo izvežbanost za požara dne 16. t. m. v Gorenji Starivasi. S tem je društvo, upamo, gotovo odstranilo vse pomisleke svojih nasprotnikov.

Tista gasilna društva, ki še niso vposlala »izkaz za l. 1901.« ali plačala letni prispevek, se s tem opomnijo, da to stvar uredijo do konca tega meseca.

Radi podpor iz deželnega stražno-gasilnega zaklada smo dobili naznanilo, da se bodo iste čez mesec dni razdelile.

Zvezino vodstvo.

Štev. 169.

Uradno izpričevalo.

Podpisano županstvo kupilo je maja meseca leta 1900. od tvrdke R. A. Smekala podružnice v Zagrebu po poslovdji gospodu Franu Samša malo snemalno brizgalnico na štirih kolesih, tako zvano »Univerzalko«. Prvikrat se je rabila ta brizgalnica pri požaru dne 26. aprila 1901, in sicer z prav dobrim uspehom, tako da je vse občinstvo z orodjem zadovoljno, ki dela mirno in zelo natančno.

Županstvo na Studencu-Igu, dne 30. aprila 1901.

(L. S.)

Martin Zdravje l. r., župan.

Opomba podružnice. Pretečeno leto prodalo se je te vrste brizgalnic (Univerzalk) na dveh in štirih kolesih na Kranjskem sedem, letos pa do danes že osem. Vkupno na Kranjskem in Hrvatskem 44 komadov.

Za podružnico tvrdke R. A. Smekala:

Fran Samša.

Pri Sv. Križu, dne 12. junija 1901.

Veseloštevani gospod

Franjo Samša

vodja podružnice R. A. Smekala v Zagrebu.

Dragi gospod! Sprejmite tu moj poklon kakor tudi iskreno zahvalo za poslano brizgalno in orodje. Tu na licu mesta se je videlo, kaj zamore stroj tvrdke Smekal. Delali smo na dveh straneh, jeden prašnik 10 mm, drugi 15 mm, deske, podstrešje in zid, vse to je izgledalo pod vodometa kot prah, ni trajalo 10 minut, pogasili smo in lokalizirali. Ljudstvo je kar strmelo nad močnim učinkom vodometa naše izvrstne brizgalnice. Zatorej si usojam vsem slavnim občinam kakor tudi novo se snujočim in vže osnovanim društvom toplo priporočati brizgalne tvrdke R. A. Smekal iz Cecha pri Prostejovu (Prossnitz), koja ima svojo podružnico v Zagrebu. Izrekam še enkrat Vam v prvi, a v drugi vrsti Vašemu šefu javno zahvalo za stroj in vse drugo poslano gasilno orodje. Na pomoč!

Ivan Ruđer

ustanovitelj, predsednik in načelnik prostovoljne požarne brambe pri Sv. Križu.

Opomba podružnice. Dne 6. maja t. l. prevzelo je gori imenovano gasilno društvo od mene brizgalnico najnovejše konstrukcije, da desno in levo vodo zajema in brizga, ter po kratkem pouku na stroju že 11. t. m. pri požaru vzorno delovalo in svojo nalogo častno rešilo. Priporočujoč se vsem slavnim občinam in gasilnim društvom beležim

z odličnim spoštovanjem

Fran Samša.

Jamstvo 5 let.

Jamstvo 5 let.

C. kr. privileg.

tovarna brizgalnic, črepalnic in drugih strojev

R. CZERMAK-A

v Toplicah (Češko)

dobavlja

brizgalnice vsake vrste, hidrofore
in vse drugo ognjegasilno orodje.

Najugodnejši plačilni pogoji.

I. gornjo-avstrijska naprava gasilnih orodij in oprave

Konrad Rosenbauer

v Lincu (Gor. Avstrijsko).

Sesalne brizge vsacega sestava.

Strešne, kljukaste, vtikalne in mehanične pomikalne lestve.

Vsakojaka oprava za plezalce in šarže.

Razsvetljevalne priprave in glasbila.

Sanitetne oprave in dimne krinke.

Izvrstne konopne cevi neprekošljive dobrote.

Cenilniki zastoj in poštne prosto. Olajševalni plačilni pogoji.

Ces. kr. priv.

tvornica strojev, brizgalnic, cevij in ognjegasilnih predmetov, prva moravska tkalnica cevij in pasov

R. A. Smekal

v Cechu pri Prostejovu

podružnice: Zagreb-Praga-Smichov

odlikovan

s 112 svetinjami, častnimi diplomami i. t. d.

priporoča se

za nabavo vsakojakih brizgalnic, gasilnega orodja, pasov i. t. d., kmetijskih strojev, peronospora-brizgalnic po najnižji ceni

kakor v lastni mehanični tkalnici tkane cevi najbolj vrste

po zdatno znižanih cenah.

Postrežba je točna in solidna, pod ugodnimi plačilnimi pogoji na obroke. — Jamčenje za brizgalnice 5 let.

S spoštovanjem

Podružnica R. A. Smekal — Zagreb.